

7/11

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

2015
Uluslararası
Toprak Yılı

Sayı :54045643-610- 2730
Konu :Yazılı Soru Önergesi

31.10.2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) 07.07.2015 tarihli ve 43452547-120.00.07-4393 sayılı yazınız.
b) Başbakanlığın 10.07.2015 tarihli ve 31853594-610-2-10-2522 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazınız ile Başbakanlığa gönderilen ve İlgi (b)'de kayıtlı yazı ile Başbakanlıktan Bakanlığınıza gönderilen yazı ekinde yer alan İstanbul Milletvekili Mahmut TANAL'a ait 7/11 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin cevabi görüş ekte sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

Ek: Cevabi görüş 7/11 (5 sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi

**:MAHMUT TANAL
İstanbul Milletvekili**

Esas No

:7/11

Bakanlar Kurulu'nun 03 Haziran 2015 tarih 29375 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2015/7530 sayılı ve 08.04.2015 tarihli kararı ile 2014-2015 pazarlama yılında nişasta kökenli şekerler için Şeker Kurulu tarafından 250.000 ton olarak belirlenen kotanın %30 oranında artırılmasına binaen işbu soru önergeyin verilmesi gereği hasıl olmuştur.

SORU 1) Avrupa'da kişi başına 1 kilogramın altında tatlandırıcı düşerken Türkiye'de bu miktar 4 kilogramı geçiyor olmasının sebepleri nelerdir?

SORU 2) Avrupa Birliği (AB) tarımının lokomotifi konumunda olan Fransa, Hollanda ve İngiltere'de Nişasta Bazlı Şeker (NBŞ) üretilmezken Almanya'da bu oran pancar şekerinin yüzde 1,9'unu geçemiyor iken Türkiye'de yüzde 10 ila yüzde 50'si oranında üretilmesinin sebepleri nelerdir?

SORU 3) Toplam nüfusu yaklaşık 300 milyon olan AB-15 ülkelerinde toplam 300 bin ton olan NBŞ üretim izninin, sadece Türkiye'de 325 bin ton düzeyine yükseltilmesinin sebepleri nelerdir?

SORU 4) NBŞ üretiminin artması ile özellikle Doğu ve Güneydoğu Bölgesi'nde yer alan toplam 1 milyar TL civarında tarımsal üretim yapan ve 10 binin üzerinde işçinin çalıştığı şeker fabrikalarının üretiminin düşmesine sebep olacağı açıkken bu karar hangi gerekçe ile alınmıştır.

SORU 5) Şekerli içecekler, hamurlu tatlılar ve çikolatalar gibi yiyeceklere konulan NBŞ'lerin insan sağlığına ciddi zararlar verdiği aşikar iken bunların üretiminin Avrupa Birliği ülkelerinin toplamından da fazla üretilmesinin sebepleri nelerdir?

SORU 6) Bu karar hem şeker, şeker pancarı üreticilerini hem de vatandaşlarımızın sağlığını olumsuz yönde etkilediği halde hangi gerekçe ile verilebilmiştir?

CEVAP 1-2-3-4-5-6) Şeker üretimi ile ilgili düzenlemeler 19/04/2001 tarih ve 24378 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4634 sayılı Şeker Kanunu kapsamında Şeker Kurumu tarafından yürütülmektedir.

KA *Şi*

Konu ile ilgili olarak Şeker Kurumu'ndan alınan cevabi görüş aşağıda yer almaktadır;

Avrupa Birliği (AB) nişasta bazlı şeker (NBŞ) verileri ile ülkemiz NBŞ verileri karşılaştırılırken şeker politikalarındaki farklılıkların dikkate alınarak değerlendirme yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda ülkemizde kristal şeker ile birlikte NBŞ'nin her türü (izoglukoz, glukoz, kristal fruktoz vb.) ticari (sıvı) bazda kota kapsamında üretilmekte iken, AB'de kristal beyaz şeker ile NBŞ'nin bir türü olan izoglukoz, kuru madde bazında tahsis edilen kotaya göre üretilmekte, glukoz, kristal fruktoz gibi NBŞ'nin diğer türleri ise kota uygulamasına tabi olmaksızın serbestçe üretilip pazarlanmaktadır.

AB'de 2013/14 pazarlama yılında 13,5 milyon tonu kristal şekere, kuru bazda 720 bin tonu (ticari bazda yaklaşık 960 bin ton) ise izoglukoza olmak üzere toplamda 14,2 milyon ton kota verilmiştir. Kota kapsamındaki izoglukoz dahil olmak üzere 2013 yılı itibariyle AB'de yaklaşık 5,5 milyon ton NBŞ üretimi mevcut olup, bunun 158 bin tonu ihraç edilmektedir (İthalat 121 bin ton). AB dış ticaret verileri dikkate alındığında AB'de yaklaşık 5,5 milyon tonluk NBŞ tüketimi ile birlikte nişasta bazlı şekerin, toplam şeker tüketimi içindeki oranı % 25 olarak hesaplanmakta ve 2013 yılı için AB'de kişi başı NBŞ tüketimi ise 10,9 kg olarak hesaplanmaktadır. Ülkemizde yurtiçi NBŞ satış verileri dikkate alınarak yapılan hesaplamada bu miktar 2013 yılı için 4,2 kg'dır.

AB üyesi ülkeler arasında şeker ve NBŞ ticaretinde gümrük vergisi vb. uygulamaların olmaması nedeniyle AB'de ülkeler bazındaki kotalar bir anlam ifade etmemekte olup üretim kotaları, herhangi bir üye ülkenin bireysel olarak ihtiyacından ziyade toplam AB bazında değerlendirilerek verilmektedir. Kota tahsisı yapılmaması veya üretiminin bulunmaması, bu AB ülkelerinde şekerin veya izoglukozun kullanılmadığı, yasak olduğu ya da tüketiminin olmadığı anlamına gelmemektedir.

Örneğin;

- Fransa'nın 3 milyon ton kristal şeker kotası mevcut olup izoglukoz üretim kotası bulunmamasına rağmen, toplamda yaklaşık 1,8 milyon ton NBŞ tüketimi bulunmaktadır.
- İngiltere'nin 1 milyon ton kristal şeker kotası olup izoglukoz üretim kotası bulunmamasına rağmen, toplamda yaklaşık 831 bin ton NBŞ tüketimi bulunmaktadır.
- Almanya'nın 2,9 milyon ton kristal şeker kotası ile kuru madde bazında 56,6 bin ton izoglukoz üretim kotası olup, toplamda en az 205 bin ton NBŞ üretimi ve yaklaşık 813 bin ton NBŞ ithalatı bulunmaktadır.

Sonuç olarak, AB'nin kota politikasını değerlendirirken; Ortak Tarım Politikası kapsamında, bölgelerde üretilecek şeker türünün belirlenmesinde hammadde avantajlarına göre planlama yapıldığı, AB üyesi ülkeler arası ticaretin gümrük vergisi veya başka herhangi bir engelle

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

2015
Uluslararası
Toprak Yılı

karşılaşmadan malın serbestçe dolaştığı, glukozun ve kristal fruktozun kota kapsamı dışında bırakıldığı ve kotaların ülkemizde olduğu gibi ticari bazda değil kuru madde bazında belirlendiği hususlarının dikkate alınması ve karşılaştırmaların bu temelde yapılması gerekmektedir.

Öte yandan Avrupa Birliği, 2017 yılından sonra şeker piyasasında uygulamakta olduğu tüm kota sistemlerinden vazgeçme kararı almıştır. Yani izoglukoz dahil tüm şeker türleri 2017'den sonra AB'de serbestçe üretilip pazarlanabilecektir.

4634 sayılı Şeker Kanununa göre ülkemiz ihtiyacına yetecek kristal seker miktarına göre ülke toplam kotası belirlenmekte ve bu toplam kotanın %10'una kadar olan kısmı NBS kotası olarak Şeker Kurulu tarafından tahsis edilmektedir. Bakanlar Kurulu, Şeker Kurumunun görüşünü alarak bu oranı %50'sine kadar artırabilmekte veya eksiltebilmektedir. Bakanlar Kurulu, son üç pazarlama yılında ülke toplam şeker kotasının % 10'u olan NBŞ kotasını sırasıyla; % 38, % 25 ve % 30 kadar artırmıştır. Bu artışlara rağmen, kota uygulaması başlamadan önceki 2001/02 pazarlama yılında yurt içi NBŞ satışı 461 bin ton olmasına karşın, en son tamamlanan pazarlama yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile artırılmış NBŞ kotası 325 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla NBŞ üretim ve tüketiminin artması söz konusu değildir.

Şeker Kurumu tarafından şeker şirketlerine pancar şekeri ve NBŞ için ayrı ayrı yurt içi şeker tüketimini karşılayacak miktarda kota tahsis edilmektedir.

Ülkemizde üretilmekte olan NBŞ'nin içinde yer alan glukoz ve izoglukoz için ayrı ayrı kota belirlenmemekte olup, toplam NBŞ kotasının içerisinde hem glukoz hem izoglukoz bulunmaktadır.

NBŞ'nin bu iki türünün kullanım fonksiyonları bakımından bazı farklılıkları bulunmaktadır. Glukoz; reçel, jöle ve şekerleme sanayinde pancar şekeri olarak bilinen sakarozun kristalizasyonunun engellenmesi, viskozite artışı sağlaması; dondurulmuş gıdalarda donma noktasını düşürmesi; fırıncılık ürünlerinde fermantasyon özelliğini geliştirmesi gibi nedenlerle gıda üretiminde sakaroz yerine değil, sakaroz ile birlikte kullanılmaktadır. Bu nedenle bir NBŞ türü olan glukoz, pancar şekerinin ikamesi olmayan bir üründür.

En önemli kullanım alanı gazlı içecek sektörü olan izoglukoz ise, pancar şekeri ikamesi olarak kabul edilmektedir.

Pancar şekeri olarak bilinen şeker türü ise, katı formda pazara sunulan kristalize saf sakarozdur. Ancak bu şeker katı formda üretildikten sonra, bir takım fiziksel işlemler uygulanarak yani yapılan ikincil bir işlemten sonra sıvı formda da piyasaya arz edilebilmektedir.

Geçmiş yıllardaki kota artırımı kararına rağmen glukoz ithalatı yapılmaktadır. Dolayısıyla, Bakanlar Kurulunca artırılmamış NBŞ kotasının ithalat miktarlarını artıracığı açıktır. Talebin

[Handwritten signature]

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

2015
Uluslararası
Toprak Yılı

yurt içinden karşılanamaması hususu dikkate alınarak yurtiçi piyasaların glukoz şurubu ve toz glukoz ihtiyacının karşılanmasında, mevcut NBŞ kotaları yetersiz kalmaktadır.

Sonuç olarak, NBŞ ihtiyacına rağmen NBŞ kotasını arttırmamak, yurt içi ihtiyacın ithalat yoluyla karşılanmasına neden olacaktır.

Diğer taraftan, her bir pazarlama yılı için NBŞ kotalarının Bakanlar Kurulu Kararı ile artırılması pancar şekeri üretimi tamamlandıktan sonra yapılmaktadır. Dolayısıyla NBŞ kotalarındaki artışın yurt içi tüketime yönelik kotalı pancar şekeri üretimini azaltması durumu söz konusu olmamaktadır. Pancar şekeri üretiminin pazarlama yıllarındaki değişimler, yurt dışı ihraç amaçlı üretilen ve yurt içine satılamayan C şekeri üretim miktarındaki değişimden kaynaklanmakta olup, üretilen C şekeri miktarı pancar şekeri şirketleri tarafından serbestçe belirlenmekte ve Şeker Kurumu'nun buna müdahalesi bulunmamaktadır.

Türkiye genelinde, 2003 yılı sonrasında, miktar, kalite ve verimde düşüslere yol açan olumsuz iklim koşullarının yaşandığı yıllar hariç, pancarda ve pancar şekeri üretiminde azalma görülmemiş, kota uygulamasının başladığı yıldan bugüne kadar, pancar ve pancar şekeri üretiminde arz sorunu ortaya çıkmamıştır.

Şeker Kurumu, düzenleyici ve denetleyici bir kamu kurumu olması nedeniyle sağlıkla ilgili konularda Sağlık Bakanlığının araştırma ve açıklamalarını esas almaktadır. Sağlık Bakanlığı kendisine ait web sitesinde yayımladığı 04/03/2011 tarihli NBŞ Basın Açıklamasında; "Bazı medya kuruluşlarında, mısır şurubundan elde edilen ve fruktoz olarak adlandırılan nişasta kaynaklı şekerin pankreas kanserine yol açtığı, insan vücudunda yağ şeklinde birikerek şişmanlamaya sebep olduğu ve şeker hastalığının ortaya çıkmasında rol oynadığı" yönünde çeşitli haberlerde yer alan iddialar üzerine konu ile ilgili olarak Bilimsel Danışma Kurulunu topladığını ve adı geçen kuruldan konu hakkında gerekli incelemenin yapılarak neticenin kamuoyuna duyurulmasını talep ettiğini bildirerek, ilgili Bilim Kurulu Raporu'nu yayımlamıştır.

Bilimsel Danışma Kurulu Raporu ve Basın Açıklamasında özetle;

- Gıda maddelerinde beraberce bulunmalarından dolayı glukoz ve fruktozdan ibaret şeker ile nişasta bazlı şeker arasında insülin salgılanması ve tokluk duygusu veren hormonlar üzerindeki etkileri yönünden bir farklılık bulunmadığı,
- Yapılmış olan çeşitli araştırmalar neticesinde, fruktozun kansere neden olduğunu kanıtlayacak ve kanserle ilişkilendirecek bir bilimsel kanıt bulunmadığı,
- Mevcut beslenme şeklimizde fruktozun, yalnız başına tüketilmesinin mümkün olmadığı, bu nedenle fruktozun insülin direnci ve şeker hastalığına yol açacağı yönündeki iddiaların da yeterli bilimsel kanıtlarla desteklenemediğinin görüldüğü,
- Gıdaların doğal yapısında bulunan şeker dışında, gıdaya üretim aşamasında eklenen şekerler ile çay şekeri olarak adlandırılan sakkarozun toplam günlük alım miktarının ihtiyaç duyulan günlük enerji miktarının % 10'unu geçmemesi gerektiği, bu nedenle

KA *5'*

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

2015
Uluslararası
Toprak Yılı

vatandaşlarımızın, günlük gıda ihtiyacını karşılarken sadece fruktoz içeren şekerli gıdalar değil içinde şeker içeren tüm gıdaların alımında dikkatli olmaları ve fazla tüketimden kaçınmalarının büyük önem taşıdığı,

- Bu bilgiler ışığında, kamuoyunda tereddütlere neden olan fruktoz iddialarının bugün itibarı ile yeterli bilimsel zemininin olmadığı anlaşıldığı

bildirilmiştir.

[Handwritten signature] *[Handwritten signature]*